

Nieuwsbrief

10 mei 2022

De Algemene Ledenvergadering van de VTH vindt plaats op donderdag 9 juni 2022 van 17.30/18.00 uur (eenvoudige maaltijd) tot 20.30 uur in BCN Utrecht CS, Catherijnesingel 48, 3511 GC Utrecht.

Als gasten zijn aanwezig: de DG Feite Hofman, namens de minister van OCW en Paul Schnabel in verband met het bespreken van het evaluatierapport Code Goed Bestuur. Naast enkele huis-houdelijke zaken staan op de agenda de conclusies van de vragenlijst onder de leden over professionalisering en het concept van het professionaliseringsprogramma 2022/2023.

De definitieve agenda verschijnt eind mei.

Aanmelden met vermelding van uw naam en de hogeschool bij het secretariaat: vth@hbb.nl.

1

Het webinar over cyberveiligheid met bijzondere aandacht voor het betalen van losgeld vindt online plaats op vrijdag 9 september 2022 van 16.00 uur tot 17.30 uur.

In de vorige nieuwsbrief is het programma al gepubliceerd. Naast een inleiding door SURF wordt stilgestaan bij een aantal gevallen waarin losgeld werd gevraagd om de gegevens weer vrij te geven.

U kunt zich nu reeds aanmelden bij het secretariaat met vermelding van uw naam, de naam van de hogeschool en de datum 9/9: vth@hbb.nl.

Op 23 maart verscheen het rapport van de Onderwijsraad over de essentie van extern toezicht.

De Raad adviseert om bij het extern toezicht op onderwijs prioriteit te geven aan de kwaliteitsbeoordelende taak en aan de zorg voor direct toezicht op de onderwijspraktijk. Het rapport is een zeer krachtige aanbeveling om het belang van extern toezicht te onderstrepen en om zowel de Inspectie als de NVAO als 'sluitsteen' te positioneren in een bouwwerk van toezicht en kwaliteitsbevordering. Verwezen wordt naar het wettelijk kader zoals is verwoord in de Wet op het Onderwinstoezicht en in de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek. De bevorderende taak van de Inspectie wordt als secundair gezien en ondergeschikt aan de beoordelende taak. Het rapport kijkt niet naar het hele stelsel van mechanismen binnen het onderwijsbestel om kwaliteit te waarborgen en tot kwaliteitsverbetering aan te zetten. De verhouding tussen het extern en het intern toezicht komt slechts zijdelings aan bod, waarbij aan de laatste overigens maar een zeer bescheiden rol wordt toebedeeld.

Interessant is onderstaande alinea in het rapport op bladzijde 26:

“Soms wordt geopperd dat als het intern toezicht goed functioneert binnen de onderwijsorganisatie, het extern toezicht minder intensief hoeft te zijn of deels achterwege kan blijven. Maar het intern en extern toezicht verschillen principieel van elkaar. Het eerste houdt toezicht op het bestuur en op het reilen en zeilen van de onderwijsorganisaties als geheel, waaronder de onderwijskwaliteit. De vragen die daarbij leidend zijn, verschillen per onderwijsinstelling. Extern toezicht is juist gericht op onderwijskwaliteit op basis van de deugdelijkheidseisen die wettelijk zijn vastgelegd. Extern en intern toezicht zijn in hun aard dus onderscheiden functies die elkaar kunnen aanvullen, en geen communicerende vaten”.

In hoofdstuk 6.2 ‘Borg kwaliteitsbevordering en – verbetering in het onderwijsbestel’ is de hierna volgende passage opvallend:

“Het verder professionaliseren van het bestuur en intern toezicht is belangrijk om de kwaliteitsimpuls in het onderwijs te borgen. In die professionalisering zouden sturen en toezicht houden op de continue verbetering van onderwijskwaliteit centraal moeten staan. Onderwijskwaliteit hoort een prominente plek in te nemen op de vergaderagenda’s van bestuur en intern toezicht. Waar kennis van en expertise over personeelsbeleid en financiën voldoende aanwezig zijn, geldt dat vaak nog niet op het vlak van onderwijskwaliteit. Hiervoor is het nodig dat zowel bestuurders als intern toezichthouders weet hebben van de onderwijsleerprocessen in de scholen, afdelingen of opleidingen. De kloof tussen bestuur en intern toezicht enerzijds en wat er in de klas gebeurt, is nu vaak te groot. Het komt de kwaliteit van het onderwijs ten goede als bestuurders en intern toezichthouders regelmatig in gesprek gaan met leraren in de organisatie en regelmatig lessen of colleges bezoeken”.

Voor het hoger onderwijs is aanbeveling drie “Neem kwaliteit opleiding mee bij herziening accreditatie hoger onderwijs” van belang. Met betrekking tot het voornemen tot instellingsaccreditatie in het hoger onderwijs staan in het rapport enkele aanbevelingen:

- “Wacht uitkomst evaluaties pilot instellingsaccreditaties af. Of en hoe instellingsaccreditatie vervolgens regulier ingang vindt, is pas te bepalen aan de hand van de lessen uit de experimenten.
- Zorg voor voldoende zicht op het opleidingsniveau. De primaire verantwoordelijkheid voor de onderwijskwaliteit ligt dan ook bij de opleiding en op dat niveau wordt de onderwijskwaliteit in de praktijk gerealiseerd. (Eerder heeft de Onderwijsraad (2015) al geadviseerd vast te houden aan een systeem met opleidingsaccreditaties).
- Bij instellingsaccreditatie moet sprake blijven van een adequaat interventie-instrumentarium”.
- Als laatste aandachtspunt noemt de Onderwijsraad dat in de voorlopige plannen sprake is van een systematiek van instellingsaccreditatie waarbij een parallel systeem van extern toezicht in het hoger onderwijs nodig blijft ”.

Op 1 april 2022 is de ‘hoofdlijnenbrief hoger onderwijs en wetenschap’ verschenen van minister Dijkgraaf.

Vermeld wordt dat in juni 2022 de beleidsbrief hoger onderwijs en wetenschap zal verschijnen, waarin de minister zijn beleidsvoornemens concreet zal uitwerken. Interessant in de brief is de passage als vervolg op de kwaliteitsafspraken: “Bij het maken van verantwoordingsafspraken behorend bij de instrumenten is de afweging om een passende balans tussen vertrouwen en rekenschap te kiezen. Om doelmatigheid en doeltreffendheid van de inzet te blijven bewaken is helderheid nodig over de verantwoordingseisen. Dit betekent zo eenduidig mogelijke eisen, met een proportionele administratieve last“. De minister wil dat er tussen de instellingen afspraken worden gemaakt over samenwerking en taakverdeling, zodat de hogescholen en universiteiten strategische keuzes in het onderwijs- en onderzoeksaanbod gaan maken. Dit moet ervoor zorgen dat de kennisinstellingen en de regio’s hun sterktes maximaal benutten. De verdere uitwerking door de minister van de hoofdlijnenbrief wordt met belangstelling afgewacht.

Op 4 april 2022 verscheen het onderzoek 'in hoeverre hbo- en wo-studenten sociaal onveilige situaties meemaken' van bureau ResearchNed in opdracht van het Interstedelijk Studenten Overleg (ISO). Twintig procent van de ondervraagde studenten gaf aan wel eens zo'n incident, zoals pesten, discriminatie en seksueel grensoverschrijdend gedrag, te hebben meegemaakt. Het veiligheidsgevoel is gelukkig wel goed, want 94% van de ondervraagde studenten voelt zich veilig op de instelling. In februari 2022 publiceerde de Inspectie de factsheet 'Sociale veiligheid in het hoger onderwijs'. Hierin staan cijfers over de mate waarin studenten vinden dat het leerklimaat binnen hun opleiding veilig is. Op maandag 11 april heeft het bestuur overleg gevoerd met de Inspectie van het Onderwijs over het onderwerp risicomanagement en in het bijzonder over het aspect sociale veiligheid. Een onderwerp dat gezien recente voorvallen op een aantal hogescholen de aandacht verdient van de Raad van Toezicht.

Op maandag 4 april 2022 is in de TK een debat gevoerd met de minister van OCW over de invoering in het studiejaar 2023-2024 van de basisbeurs voor alle studenten in het hoger onderwijs.

De TK wil dat de minister de middeninkomens beter ondersteunt bij de herinvoering van de nieuwe basisbeurs. Uit de internetconsultatie blijkt dat de minister nu heeft aangegeven dat hij bereid is om de basisbeurs en de inkomensgrens voor de aanvullende beurs te verhogen, maar de halvering van het collegegeld dan wil afschaffen. Het collegegeld voor eerstejaars studenten (en 2dejaars lerarenopleidingen) wordt dan dus verdubbeld.

Woensdag 13 april werd op het MBO College Utrecht 'de staat van het onderwijs 2022' gepresenteerd.

Hoofdstuk 6 behandelt het hoger onderwijs en in hoofdstuk 6.3 komt het bestuur aan de orde. Drie thema's worden besproken: kwaliteitszorg en risicomanagement, financiële kwaliteit en wet- en regelgeving. Bijgevoegd is het technisch rapport met de verantwoording van onderzoeksgegevens die zijn gebruikt bij analyses voor het hoger onderwijs.

De Inspectie waarschuwt dat onder meer de lage opkomst bij verkiezingen de rol en positie (informatiebron voor risico's) van medezeggenschapsraden in gevaar komen. Cyberveiligheid is een belangrijk risico en op dit terrein is meer samenwerking en regie nodig. Tevens bespreekt de Inspectie de verengelsing van het onderwijs met diverse voor- en nadelen. Het is zaak dat de instellingen een actuele visie ontwikkelen op het gebied van digitaal onderwijs.

Via het Nationaal Groeifonds investeert het kabinet ruim een half miljard Euro in de digitalisering van het mbo en het hoger onderwijs. Daarnaast ontvangen deze instellingen een bedrag van 167 miljoen Euro, en onder voorwaarden nog 225 miljoen Euro, om aan het concept 'leven lang ontwikkelen' een impuls te geven. Voor het ontwikkelen van 'open leermiddelen' werd 20 miljoen beschikbaar gesteld en later mogelijk, onder voorwaarden, nog een keer 58 miljoen Euro.

Evaluatie van de Wet Bestuurskracht Onderwijs

Op woensdag 20 april vond in de Tweede Kamer een heel kort debat plaats over de evaluatie van de Wet Bestuurskracht Onderwijs. Twee fracties voerden het woord en de minister stelde 11.5 miljoen Euro extra in het vooruitzicht om de medezeggenschapsraden verder te positioneren. Vier

aandachtsgebieden werden door hem genoemd : scholing, ondersteuning, communicatie en de vergoeding voor de studentleden. In een motie wordt aan de minister gevraagd om 'samen met de studentenorganisaties en de koepels van instellingen landelijke richtlijnen op te stellen voor vergoedingen voor de leden van de medezeggenschap'.

In het recente rapport 'De totale investeringen in wetenschap en innovatie 2020-2026'

beschrijft het Rathenau Instituut de ontwikkeling van de overheidsuitgaven voor R&D en innovatie over de periode van 2020 tot en met 2026 op basis van de Rijksbegroting 2022. Het rapport beschrijft ook de totale uitgaven aan R&D van bedrijven, overheid en andere organisaties en naar de provinciale en EU-uitgaven. Duidelijk blijkt dat de directe rijksoverheidsuitgaven voor R&D stijgen met 1.2 miljard Euro van 6.1 miljard Euro in 2020 naar ruim 7.3 miljard Euro in 2022 en schommelen naar verwachting rond dat niveau tot 2026. Helaas profiteren de hogescholen hiervan niet, de middelen voor praktijkgericht onderzoeken kennen zelfs een min. Er wordt een daling verwacht van 12% tussen 2020 en 2026, terwijl de universiteiten een groei laten zien van 17%. Alles door de huidige ontwikkelingen natuurlijk met enige onzekerheid.

Uit de 1-meting digitale transformatie in boardrooms in Nederland, die werd gepresenteerd op het lustrumsymposium van NR Governance,

blijkt dat toezichthouders de strategische impact van digitalisering onderschatten en hun eigen kennis op dit terrein juist weer overschatten. Enkele resultaten uit het onderzoek. Kennis en ervaring met ICT wordt voor 50% gevonden bij het hogere kader, 45% bij het middenkader en 50% bij directie en bestuur. De afhankelijkheid van externe kennis is nog steeds groot (63%) en 61% maakt zich zorgen over het kennisniveau op het gebied van digitale transformatie in besturen, RvC's en RvT 's. Slechts 14% van de besturen en 23% van de RvC's/RvT's beschikt over diepgaande kennis van digitale transformatie. Van de ondervraagde bestuurders en commissarissen/toezichthouders vindt 30% zich niet voldoende uitgerust om strategische besluiten te nemen. Digitalisering staat meestal maar incidenteel op de agenda, bij 48% staat digitalisering alleen op de agenda als het zo uitkomt. Dat geldt zeker voor de ethische kant van digitalisering.

4

De voorlopige stand van de aanmeldingen,

per 1 mei 2022, van studenten voor komend studiejaar geeft aan dat bij de universiteiten een toename is van 4% en bij de hogescholen daarentegen een daling van 1,1%. Het opnieuw invoeren van de basisbeurs per studiejaar 2023/2024 heeft dus geen invloed op het aantal aanmeldingen. In het HBO is een lichte daling in de sector onderwijs, waartoe ook de PABO behoort en een grotere daling van ruim 5% bij de sector landbouw en natuurlijke omgeving.

Principeakkoord voor de nieuwe CAO.

Zowel door de bonden als door de ALV van de VH is onlangs ingestemd met het principeakkoord voor de nieuwe CAO voor de periode 1 april 2022 tot 1 april 2023. Per juni 2022 betekent dit een salarisverhoging van 4% naast in die maand een eenmalige uitkering van € 600.00. Er zijn afspraken gemaakt over werkdruk en vitaliteit.

Op 29 april 2022 heeft minister Dijkgraaf de Kamerbrief beantwoord over instellingsaccreditatie (IA) en medezeggenschap.

De minister is van mening dat IA de onderwijskwaliteit gaat verbeteren, omdat de kwaliteitscultuur binnen de instellingen wordt aangewakkerd en naar verwachting zal leiden tot een hogere kwaliteit van het onderwijs, alsmede tot versterking van de medezeggenschap. De minister schrijft wel dat de instellingen het vertrouwen krijgen om hun eigen opleidingen te beoordelen na een grondige toets op instellingsniveau waarmee de effectiviteit van het interne kwaliteitszorgsysteem integraal wordt beoordeeld en ook de effectiviteit van de interne governance onder de loep wordt genomen. De minister verwijst naar resultaten en lessen uit de internationale context om te pleiten voor de invoering van de IA. Dijkgraaf benadrukt dat de toets moet worden uitgevoerd door onafhankelijke deskundigen en dat studenten en docenten zich bij dit panel kunnen uitspreken over zorgen over de opleiding.

Nog steeds worden leden van het bestuur van de VTH gezocht vanaf 2023, omdat van verschillende huidige leden de termijn afloopt. Nadere info en aanmeldingen bij de secretaris: hans@uijterwijkjg.nl.

Verschenen is het boek 'Politieke sensitief aan de slag, balanceren naar draagvlak, samenwerking en besluitvorming' (2022), Michel de Visser, uitgeverij Boom.

5

De Vereniging van Toezichthouders van Hogescholen is bereikbaar via de (ambtelijk) secretaris van de VTH.

Het adres is:
Secretaris VTH
Dalweg 52-1
3707 BJ Zeist

E-mailadres:
vth@hbb.nl
hans@uijterwijkjg.nl

Website:
www.vth.nu

Er is geen specifiek bezoekadres. Afspraken met de leden kunnen gemaakt worden via de secretaris, waarna in onderling overleg bepaald wordt waar en wanneer betrokkenen elkaar kunnen spreken.